

Programozás III

GRAFIKUS FELÜLETEK,
SWING

GRAFIKA – ALAPOK

Korábbi programjaink
– algoritmusvezérelt
– konzolos programok

Mire jók a konzolos programok?

Fő ok: fontos a fogalmak pontos megismeréséhez

A Java két lehetőséget biztosít grafikus felületek készítésére

AWT – Abstract Window Toolkit

SWING

és **SWT** ☺

GRAFIKUS JAVA ALKALMAZÁSOK

AWT

Az adott operációs rendszer ablakozó rendszeréhez biztosít szabványos hozzáférést.

– különböző platformokon különböző, de gyors megjelenés
– szűkebb eszközkészlet

csomag: java.awt

SWING

Minden elem Java-ban van megvalósítva

- platformfüggetlen, de lassúbb megjelenés
- bővebb eszközkészlet

csomag: javax.swing

A Swing komponensosztályok azonosítói J betűvel kezdődnek.

AWT HIERARCHIA

Egy Java alkalmazás felhasználói interfésze (GUI)
komponensekből áll

A komponensek ősztyála a **java.awt.Component** osztály

Példák komponensekre

nyomógomb

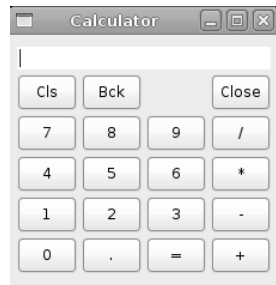
ablak

szövegmező...stb.

SWT (STANDARD WIDGET TOOLKIT)

Nem része a szabvány Java API-nak.
Eclipse alternatíva az AWT és a Swing helyett.

Például:

AWT HIERARCHIA

A Component osztály leszármazottja a **Container**

Képes több komponens összefogására:

az *add()* metódussal adható hozzá komponens

a *remove()* metódussal távolíthatók el

önálló *Layout*-tal rendelkezik

ez azt mondja meg, hogy a benne található komponensek milyen elrendezésben jelenjenek meg

AWT ALAPKOMPONENSEK

Window:

A Container leszármazottja,
az ablakozó rendszer ablak fogalmának absztrakciója,
„nyers” fogalom:
nincs kerete
nincs fejléce
nincs menüsora

Önállóan nem létezhet!!!

AWT ALAPKOMPONENSEK

LayoutManager

több komponens területi elrendezéséért felelős
egy Container objektumhoz tartozik
a komponenseket a megadott szabálynak megfelelően
rakja ki a képernyőre
módosíthatja a komponensek méretre vonatkozó
tulajdonságait (rugalmas igazodás a Container-hez)

Néhány LayoutManager:

FlowLayout – sorfolytonos elrendezés

BorderLayout – határmenti elrendezés

GridLayout – rácsos elrendezés

AbsoluteLayout... stb.

AWT ALAPKOMPONENSEK

Frame:

A Window leszármazottja,
grafikus felületű programok alapja,
az operációs rendszer ablakozó rendszeréből való
van fejléce
van kerete
adható hozzá menüsor

AWT ALAPKOMPONENSEK

További komponensek

Panel – panel

Label – címke

Button – nyomógomb

TextField – szövegmező

TextArea – szövegdoboz

CheckBox – jelölő négyzet

Choice – legördülő menü

List – lista

AWT ALAPKOMPONENSEK

A GRAFIKUS PROGRAMOZÁS MENETE

Importáljuk a grafikához szükséges csomagot, illetve hozzuk létre a Pelda osztályt a **Frame** osztály kiterjesztésével és az osztály törzsében deklaráljuk a szükséges komponenseket:

```
import java.awt.*;  
  
public class Pelda extends Frame {  
  
    private Panel panel;  
    private Button gomb;  
    private TextField szam1, szam2;  
    private Label eredmeny;  

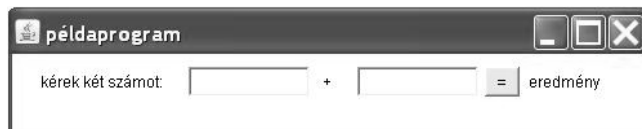
```

A GRAFIKUS PROGRAMOZÁS MENETE

Az AWT alapkomponeksek a **java.awt** csomagban kaptak helyet, ezért ezt szükséges importálni.

A program alapja a Frame, ezért az osztályunk a **Frame** osztály leszármazottja lesz (öröklődés!)

Példa: Hozzuk létre az alábbi grafikus felületet:

A GRAFIKUS PROGRAMOZÁS MENETE

Hozzunk létre egy konstruktort, amely paraméterként kapja az ablak címét:

```
public Pelda(String cimke, int szelesseg, int magassag){  
    inicializalas();  
    this.setSize(szelesseg, magassag);  
    this.setTitle(cimke);  
}
```

A GRAFIKUS PROGRAMOZÁS MENETE

Az inicializáló metódus:

```
public void inicializalas(){  
  
    // komponensek létrehozása  
    panel = new Panel();  
    szam1 = new TextField("",10);  
    szam2 = new TextField("",10);  
    gomb = new Button(" = ");  
    eredmeny = new Label("eredmény");  
  
    // elrendezésmenedzser  
    this.setLayout(new FlowLayout());  
    panel.setLayout(new FlowLayout());  
  
    //komponensek felrakása  
  
    add(panel);  
    panel.add(new Label("kérek két számot: "));  
    panel.add(szam1);  
    panel.add(new Label(" + "));  
    panel.add(szam2);  
    panel.add(gomb);  
    panel.add(eredmeny);  
  
    pack();  
}
```

ESEMÉNYVEZÉRELT PROGRAMOZÁS

Algoritmus-vezérelt programozás:
a kód határozza meg a program menetét

Eseményvezérelt programozás:
a felhasználó határozza meg a program menetét a beavatkozásaival.

ilyen beavatkozások például:
kattintás az egérrel
billentyű leütés ... stb.

A GRAFIKUS PROGRAMOZÁS MENETE

Végül készítsük el az indító main() metódust:

```
public static void main(String args[]){  
    Pelda g = new Pelda("peldaprogram", 600, 100);  
    g.setVisible(true);  
}
```

☺: megjelenik a várt ablak

☹: de nem jó semmire – még az ablakbezáró gomb sem működik

eseményvezérelt programozás kell

ESEMÉNYEK – EVENTS

Az esemény a vele összefüggő információkat magába foglaló objektum.

Ezek az információk:

- az esemény forrása
- az esemény típusa
- az esemény időpontja...stb.

Az események mindig valamilyen forrásobjektumon keletkeznek:

- nyomógombon,
- szövegmezőn,...stb.

ESEMÉNYEK – EVENTS

Az alacsony szintű események (pl. billentyű-, egér-esemény) az operációs rendszer szintjén keletkeznek, melyek egy eseménysorba (event queue) kerülnek.

Az eseményt először a forrásobjektum kapja meg, majd továbbítja azt az esemény figyelőinek. (Szóhasználat: „forrásobjektumon keletkezik”.)

Az események mindig sorban, egymás után keletkeznek, nem keletkezhet egyszerre két esemény.

Egy komponensen csak akkor keletkezhet esemény, ha az eleme az alkalmazás komponens-hierarchiájának, és **látható**.

ESEMÉNYEK KEZELÉSE

Egy objektum csak akkor figyelhet egy eseményt, ha hozzáadtuk a forrásobjektumhoz, és osztálya implementálja a figyelőinterfészt.

Adapterosztályokkal kiküszöbölhető, hogy implementálnunk kelljen az összes – figyelőinterfészbeli – metódust.

??? – Ne essen pánikba, inkább tegyük működőképessé az előző példát!

ESEMÉNYEK KEZELÉSE

Az eseményekre csak akkor reagálhatunk, ha figyeljük őket.

Minden forrásobjektumhoz ki kell jelölni úgynevezett figyelőobjektumokat (ezekben kezeljük a forrásobjektumon keletkezett eseményeket).

Egy forrásobjektumhoz több figyelőobjektumot adhatunk hozzá az **add***Listener()** segítségével.

Például: addActionListener()

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – PÉLDA

Az események kezelése a java.awt.event csomaggal oldható meg:

```
import java.awt.*;  
import java.awt.event.*;
```

A deklaráció, konstruktor ugyanaz, mint eddig.

Az inicializálás() metódus bővül majd az események figyelésével:

az ablak bezáró gombját és

az általunk felrakott nyomógombot kell figyelni.

Vagyis az eddigi metódusba még bele kell írni a következőket:

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – PÉLDA

Az ablak bezáró gombjának működése:

Az esemény a **WindowEvent** esemény

Az eseménykezelő a **WindowListener**, amelyet az **addWindowListener** metódussal adunk hozzá a keret objektumhoz

A **WindowAdapter** osztály **windowClosing()** metódusát definiáljuk az ablakbezárás művelet végrehajtásához.

```
//ablakesemény kezelése
this.addWindowListener(new WindowAdapter(){
    @Override
    public void windowClosing(WindowEvent e){
        ablakbezaras();
    }
});
```

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – PÉLDA

A gombnyomás eseménykezelése

ActionEvent esemény

ActionListener eseményfigyelő

ActionListener interfész – egyetlen – metódusának az **actionPerformed()** metódusnak a definiálása

```
gomb.addActionListener(new ActionListener(){
    @Override
    public void actionPerformed(ActionEvent e){
        gombnyomas(e);
    }
});
```

addActionListener(ActionListener l)

Adds the specified action listener to receive action events from this button.

actionPerformed(ActionEvent e)

Invoked when an action occurs.

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – PÉLDA


```
// ablakesemény kezelése
AblakFigyelo af = new AblakFigyelo();
this.addWindowListener(af);
```

```
public class AblakFigyelo extends WindowAdapter{
    @Override
    public void windowClosing(WindowEvent e) {
        ablakbezaras();
    }
}
```

Tömörebben:

```
//ablakesemény kezelése
this.addWindowListener(new WindowAdapter(){
    @Override
    public void windowClosing(WindowEvent e){
        ablakbezaras();
    }
});
```

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – PÉLDA

Az eseménykezelő metódusok törzse ezekre a metódusokra hivatkozik:

```
public void ablakbezaras(){
    System.out.println("Viszlát");
    System.exit(0);
}

public void gombnyomas(){
    int a = Integer.parseInt(szam1.getText());
    int b = Integer.parseInt(szam2.getText());

    eredmeny.setText(String.valueOf(a+b));
}
```

A main() metódus ugyanaz, mint eddig.

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – „GENERÁLT”

A NetBeans ugyanilyeneket generál:

```
cimke.addMouseListener(new java.awt.event.MouseAdapter() {  
    public void mouseEntered(java.awt.event.MouseEvent evt) {  
        cimkeMouseEntered(evt);  
    }  
});
```

Természetesen több metódus is implementálható, pl.:

```
cimke.addMouseListener(new java.awt.event.MouseAdapter() {  
    public void mouseEntered(java.awt.event.MouseEvent evt) {  
        cimkeMouseEntered(evt);  
    }  
    public void mouseExited(java.awt.event.MouseEvent evt) {  
        cimkeMouseExited(evt);  
    }  
});
```

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – PÉLDA

```
public class PeldaFrame extends javax.swing.JFrame {  
  
    public PeldaFrame() {  
        initComponents();  
        EgerAdapter adapter = new EgerAdapter();  
        this.addMouseListener(adapter);  
    }  
  
    private static class EgerAdapter extends MouseAdapter {  
  
        public EgerAdapter() {  
        }  
  
        @Override  
        public void mouseClicked(MouseEvent me) {  
            kattintasHatasa(me);  
        }  
  
        private void kattintasHatasa(MouseEvent me) {  
            System.out.println("x: " + me.getX() + " y: " + me.getY());  
        }  
    }  
}
```

belső osztály

ESEMÉNYEK KEZELÉSE

A gombnyomás eseményfigyelőjének azonban csak egyetlen metódusa van:

```
gomb.addActionListener(new java.awt.event.ActionListener() {  
    public void actionPerformed(java.awt.event.ActionEvent evt) {  
        gombActionPerformed(evt);  
    }  
});
```

FONTOS: A gombnyomás-esemény mindig az **actionPerformed** és sohasem az egérekattintás!

De mit jelent ez az egymásba ágyazott struktúra?

ESEMÉNYEK KEZELÉSE – PÉLDA

```
cimke.addMouseListener(new java.awt.event.MouseAdapter() {  
    public void mouseEntered(java.awt.event.MouseEvent evt) {  
        cimkeMouseEntered(evt);  
    }  
});
```

beágyazott osztály

PÉLDA BEÁGYAZOTT OSZTÁLYRA

```
public static void main(String args[]) {
    /* Set the Nimbus look and feel */
    Look and feel setting code (optional)

    /* Create and display the form */
    java.awt.EventQueue.invokeLater(new Runnable() {
        public void run() {
            DiakosFrame frame = new DiakosFrame();
            frame.setVisible(true);
            frame.indit();
        }
    });
}
```

MELYIKET SZERESSEM?

AWT vagy Swing?

A két osztálykönyvtár nem teljesen azonos feladatkört lát el, csak részben van átfedés.

Az AWT elavult, nem fejlesztik tovább, a Swing modernebb, többet tud.

Ugyanakkor az AWT hierarchiája kicsit áttekinthetőbb, ezért vettük ezt. Ha ezt megérti, akkor utána már könnyedén érti a Swing-et is.

KITÉRŐ: OSZTÁLYTÍPUSOK

Az eddig használtak, azaz amelyek nincsenek beágyazva másik osztályba vagy interfészbe: **top level class**
Csak public vagy módosító nélküli (csomag szinten public) lehet.

Osztályokon belül deklarált osztályok: **beágyazott osztályok (nested class)**. Fajtái:

- statikus beágyazott osztály (static nested class),
- belső osztály (inner class) – ezek közvetlenül elérik a tartalmazó osztály más tagjait is.

Mind a négy hozzáférés lehet.

<http://www.developer.com/java/article.php/859381>

<http://javagyik.blogspot.com/2011/03/osztalyok-tipusai.html>

MELYIKET SZERESSEM?

Swing vagy valami más keretrendszer?
(Pl. GWT, Vaadin, stb.)

Mára már a Swing is kissé elavult.

Ugyanakkor még mindig jól használható alkalmazásokat lehet fejleszteni vele, és jó alap a továbblépéshez.

MELYIKET SZERESSEM?

Osztályok importálása:

AWT számára:

```
import java.awt.*;           // AWT-komponensek,  
                             // elrendezés-kezelő
```

```
import java.awt.event.*;    // eseménykezelő
```

Swing számára:

```
import javax.swing.*;       // Swing-komponensek
```

```
import java.awt.*;         // elrendezés-kezelő
```

```
import java.awt.event.*;   // eseménykezelő
```

(A javax.swing.event csomag további eseményeket is definiál.)

SWING ALKALMAZÁSOK (ISM.)

Swing felületű, eseményvezérelt alkalmazás létrehozása:

1. JFrame alapú osztály létrehozása

Szerepe: vezérlés

2. A frame-re rákerül egy vagy több panel.

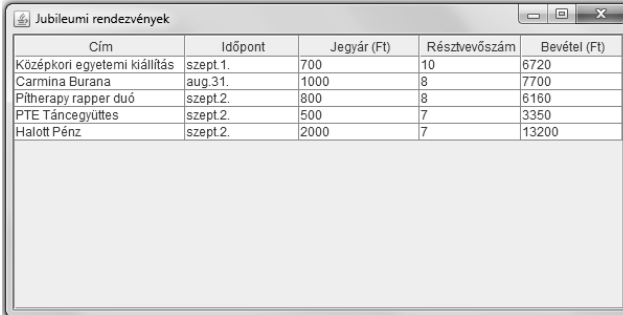
Szerepük: erre kerülnek az egyéb komponensek

3. Az egyes komponensekhez eseményeket rendelünk.

Szerepük: ezek hatására hajtódik végre a feladat.

SWING PÉLDA

Ld. gyak3 indító, ill. későbbi példája – nézze is át az indító feladat ide vonatkozó részét és a generált initComponents() metódusokat is a most tárgyaltak alapján.

Cím	Időpont	Jegyár (Ft)	Részvetszám	Bevétel (Ft)
Középkori egyetemi kiállítás	szept.1.	700	10	6720
Carmina Burana	aug.31.	1000	8	7700
Pítherapy rapper duó	szept.2.	800	8	6160
PTE Táncegyüttes	szept.2.	500	7	3350
Halott Pénz	szept.2.	2000	7	13200

SWING ALKALMAZÁSOK (ISM.)

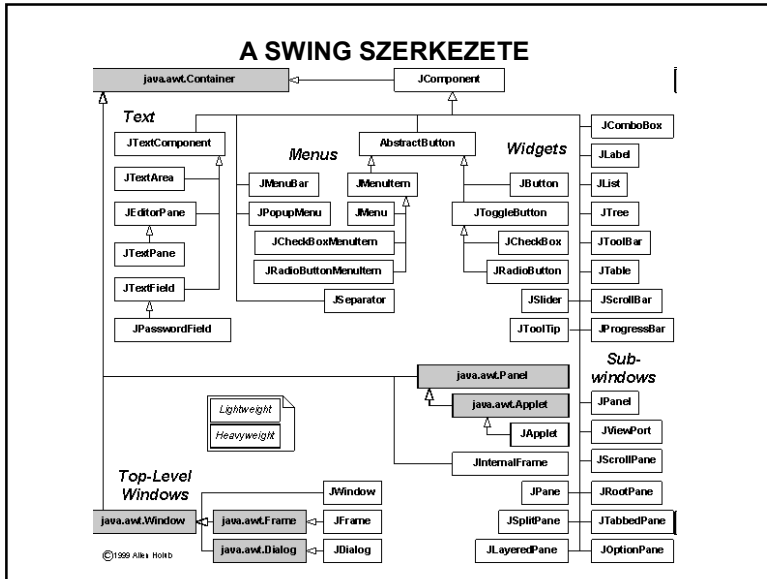
Swing felületű, eseményvezérelt alkalmazás inicializálása:

1. Komponensek definiálása, tulajdonságaik beállítása.

2. Elrendezés-menedzser beállítása.

3. Komponensek felrakása.

4. Eseményfigyelők beállítása.

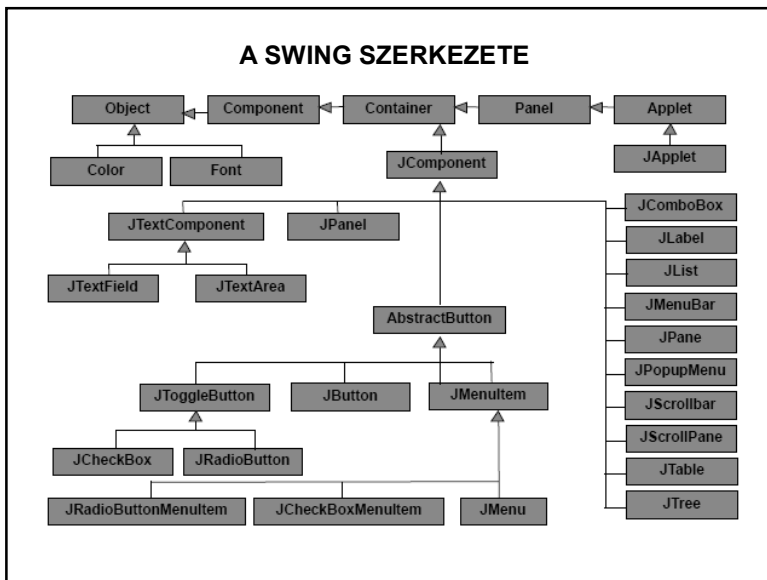

ELRENDEZÉS-MENEDZSER

Néhány elrendezés:

FlowLayout

BoxLayout

ELRENDEZÉS-MENEDZSER

Néhány elrendezés:

GridLayout

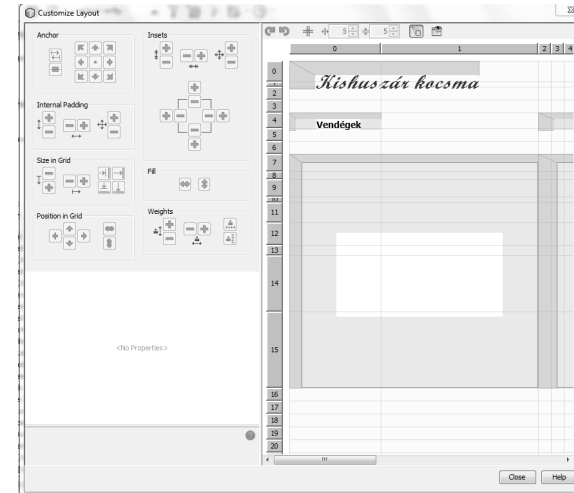
BorderLayout

ELRENDEZÉS-MENEDZSER

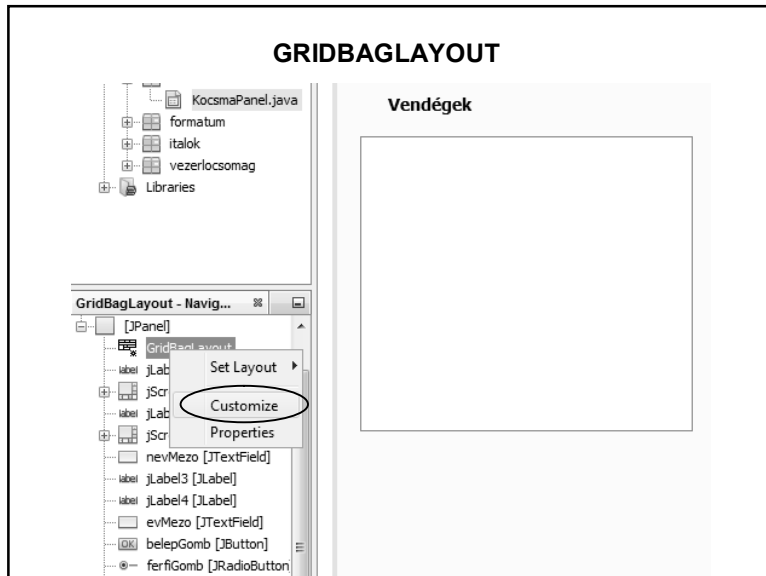
Egyszerű feladatok esetén használhatjuk a Netbeans által felkínált free-design-t vagy a Null Layout-ot, de komolyabb (vagy igényesebb) feladatok esetén két elrendezés javasolt:

1. BorderLayout
2. GridBagLayout

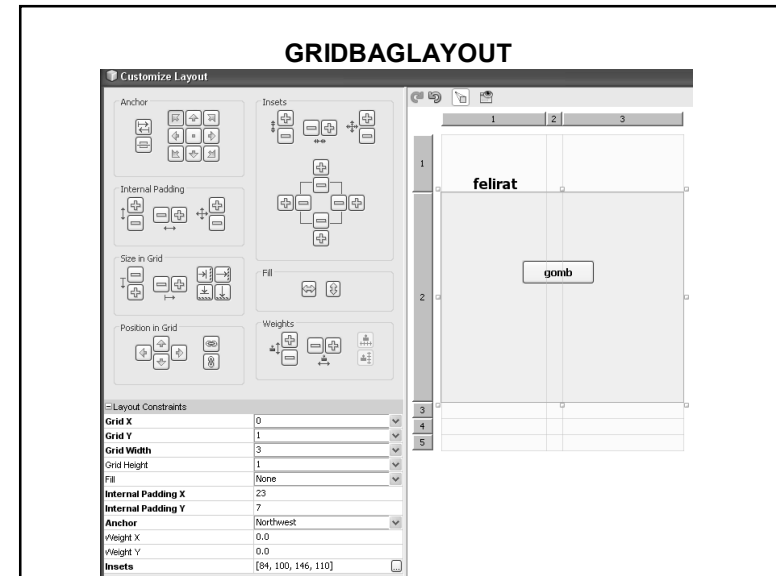
GRIDBAGLAYOUT

GRIDBAGLAYOUT

GRIDBAGLAYOUT

GRIDBAGLAYOUT

<http://download.oracle.com/javase/tutorial/uiswing/layout/gridbag.html>

<http://netbeans.org/kb/docs/java/gbcustomizer-basic.html>

SWING LISTAKEZELÉS

Egy JList Stringek sorozatát jeleníti meg, de hogyan kerülhetnek a listába objektumok?

Lista-modelleket használunk:

```
valamilyenModel modell = new valamilyenModel();
```

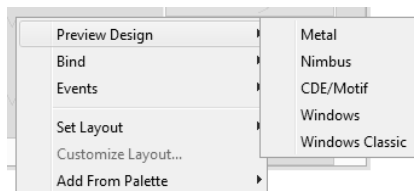
```
jlistValami.setModel(modell);
```

KITÉRŐ: LOOK AND FEEL

```
public static void main(String args[]) {  
    /* Set the Nimbus look and feel */  
    Look and feel setting code (optional)
```

A NetBeans-ben ez is beállítható.

Egy felületre kattintva (jobb gomb) meg lehet nézni a választható kinézeteket, és igény esetén át lehet állítani.

<https://www.youtube.com/watch?v=ieT1fPSL6Jw>

SWING LISTAKEZELÉS

A használt modellek a ListModel interface implementált osztályai.

1. AbstractListModel:

Segítségével tetszőleges objektumok kezelésére vonatkozó saját modellt generálhatunk.

2. DefaultListModel:

Az AbstractListModel egy kiterjesztése.

SWING LISTAKEZELÉS

A modellek szintén konténerek, vagyis a listákhoz hasonló módon kezelhetők. (sok saját metódus)

Ha új elem kerül beléjük, akkor arról értesíteni kell a megfelelő JList-et (különben nem jeleníti meg az új elemet, pontosabban az új elem toString()-jét):

- DefaultListModel esetén ez az értesítés automatikus;
- AbstractListModel használatakor a SajátListModel osztályban létre kell hoznunk egy saját metódust az új elem hozzáadásához, majd a hozzáadás után:

```
this.fireIntervalAdded(objektum, kezdIndex, vegIndex);
```

SWING MODELLEK

Pl.:

Modell interfész	néhány metódusa	Alapértelmezett osztály	Mi használja?
ButtonModel	addActionListener addItemListener isEnabled isSelected	DefaultButtonModel	AbstractButton
ListModel	addListDataListener getElementAt getSize	DefaultListModel	JList
ListSelectionModel	addListSelectionListener clearSelection getSelectionMode	DefaultListSelection-Model	JList
BoundedRange-Model	addChangeListener getMinimum getValue	DefaultBounded-RangeModel	JScrollBar
Document	addDocumentListener getLength getText insertString	AbstractDocument	JTextComponent

A SWING SZERKEZETE

A Java-ban mindegyik modell interfészhez (ButtonModel, ListModel, stb.) készítettek egy alapértelmezett modellt (DefaultButtonModel, DefaultListModel, stb.), melyet a megfelelő komponens alapértelmezésben használ, de ez a modell kicserélhető.

A modellek eseményt dobhatnak, ennek megfelelően vannak figyelőláncaik.

A felhasználó a komponenssel van közvetlen kapcsolatban.

SWING LISTAKEZELÉS

Látható, hogy a listakezelés három komponensre bontható:

1. Manipulálhatjuk a listához tartozó adatokat.

modell (model)

2. Megjelenítjük a képernyőn.

nézet (view)

3. Eseményeket rendelhetünk hozzá.

vezérlő (controller)

A SWING SZERKEZETE

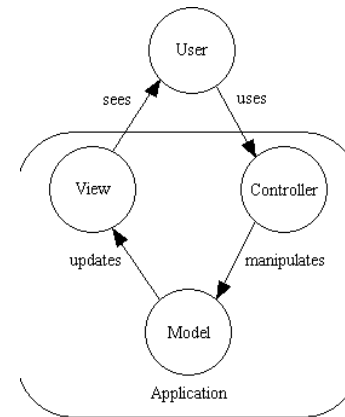
A Swing komponenseket az **MVC (Model-View-Controller)** architektúra (tervezési minta) alapján készítették.

Model (modell): A komponens adatai, állapota. A modell felelős a komponens adatainak tárolásáért. Egy modellen több nézet is osztozhat. (pl. ListModel)

View (nézet): A komponens megjelenése a képernyőn. A felhasználói eseményeket továbbítja a vezérlő rétegnek. (pl. JList)

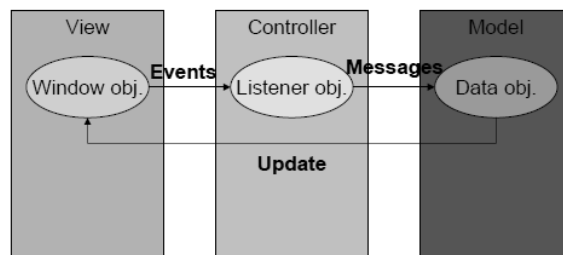
Controller (vezérlő): A felhasználói eseményeket feldolgozó programlogika. Felelős a külvilág eseményeire való reagálás módjáért. Reagálásként megváltoztathatja az adatmodell adatait.

A SWING SZERKEZETE

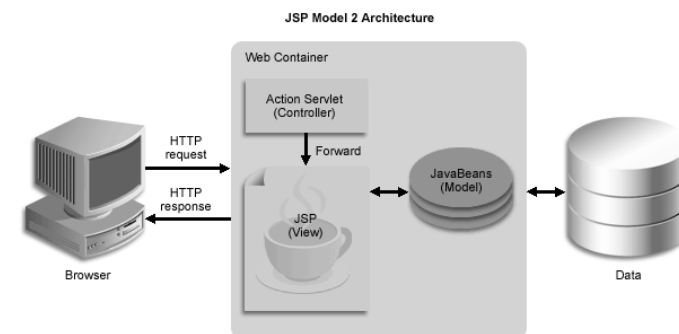
A Swing-ben az MVC egyszerűsített változatát alkalmazzák, azaz a vezérlés és a megjelenítés össze van vonva. A grafikus komponens saját maga felelős a megjelenítésért és a felhasználói események feldolgozásáért. Egy Swing komponens a modell és a grafikus megjelenítés közti kommunikációt vezérli.

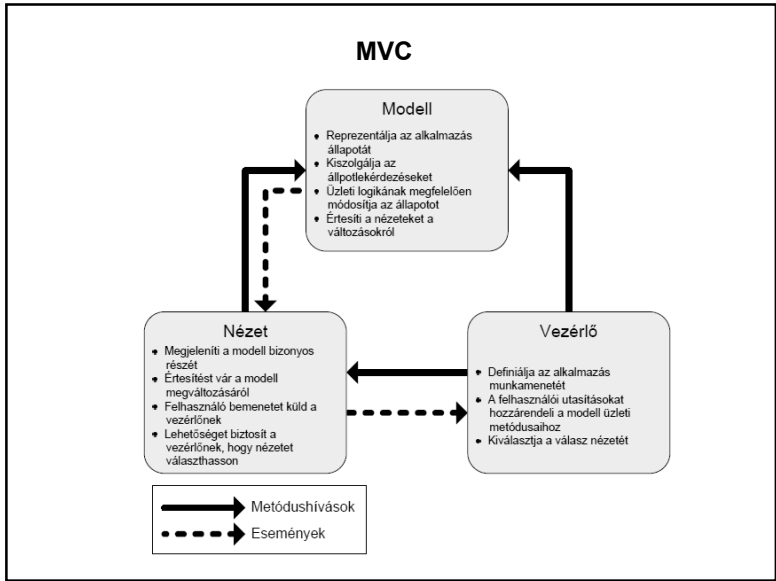
A SWING SZERKEZETE

Java UI components

MVC

TÁBLÁZATKEZELÉS AZ EDDIGIEK FÉNYÉBEN

név	eha	kor	költségtérítéses
Orosz Imre	ORIMABC	22	
Varga Koppány	VAKOABC	23	költségtérítéses
Kun Agóta	KUAGABC	21	költségtérítéses
Sallágy Dezső	SZDEABC	22	
Balogh Béla	BABEABC	21	
Sipos Zoltán	SIZAABC	25	költségtérítéses
Faragó Bálint	FABAABC	23	
Csordás Ibolya	CSIBABC	24	költségtérítéses
Fábián Éva	FAEVABC	22	
Hegeős András	HEANABC	24	

A kiválasztott diák: Csordás Ibolya

„Tisztességes” megoldás: táblamodell használatával.

MVC

Miért fontos a szétválasztás?

Egy gyöngyszem. ☺

TÁBLÁZATKEZELÉS AZ EDDIGIEK FÉNYÉBEN

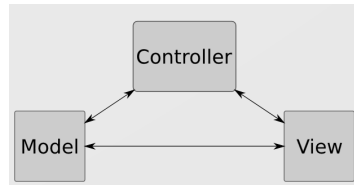
Lehetséges megoldások:

1. DefaultTableModel használata
2. Saját TableModel.

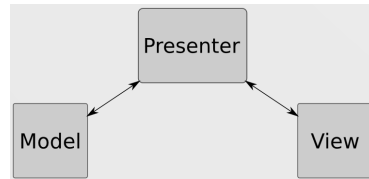
1.a – az oszlopfejet a modellben adjuk meg

1.b – a táblázatban

MVC → MVP

Az üzleti és a megjelenési réteg teljes szétválasztása.

NÉHÁNY LINK

<http://download.oracle.com/javase/tutorial/uiswing/layout/gridbag.html>

<http://netbeans.org/kb/docs/java/gbcustomizer-basic.html>

<http://download.oracle.com/javase/tutorial/uiswing/components/>

<http://download.oracle.com/javase/tutorial/uiswing/examples/components/index.html>

<http://www.oracle.com/technetwork/java/architecture-142923.html>